

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
04.05.2009	
SPSMR:	200801698
AVDELINGEN	LOV/EP/KKF
DOCTR:	47
ARKIVLAGE:	

Deres referanse
200801698 EP KKF/mbb

Vår referanse

Dato
04.05.2009

Høring - NOU 2007: 16 Ny skiftelovgivning

Det vises til departementets høringsbrev med vedlegg.

Politi – og lensmannsetatens befatning med dødsfall har lang tradisjon. Lensmannens rolle var således bl.a. nedfelt i lov av 03. august 1897 § 38. Bestemmelsen ble videreført i skifteloven av 1930.

Gjeldende regelverk gjør det valgfritt for publikum om dødsfall skal meldes til politi – og lensmannsetaten eller til tingretten.

Utvalget foreslår at publikums valgadgang skal bortfalle slik at det ikke lenger skal være mulig å melde dødsfallet til politi – og lensmannsetaten.

Denne delen av utvalgets forslag krever en grundigere vurdering og avveining av de ulike hensyn:

Reinskou - utredningen

Reinskou – utredningen fra 1997 hadde som oppgave å vurdere den fremtidige organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet. I utredningen ble det ikke funnet grunn til å stille spørsmål ved lensmannskontorenes oppgaver med dødsfall, skifte og konkurs (s 63). Utredningen peker på ulike behov ved vurderingen:

- For det første betydningen av disse gjøremål opp mot politigjøremålene.
- For det andre behovet for å avlaste skifteretten (tingretten).
- For det tredje publikums behov for å kunne henvende seg til en lokal instans.

I utredningen pekes det på at behovet for kommunikasjon mellom lensmannen og skifteretten (tingretten) kan ivaretas ved enkle kontorrutiner.

NOU 1999: Domstolene i første instans

Utvalget foreslår forenkelt offentlig skifte av dødsbo, hvor skifteretten utelukkende behandler rettstvister og ikke forestår noen boforvaltning s 11, 2 spalte.

Ot. prp nr 43 (2003-2004) Organiseringa av den sivile rettspleie på grunnplanet

Opgaven behandles også i denne proposisjonen s 34. Her heter det:

Adresse:	Brugata 19, Oslo	Telefon:	23 16 31 50
Post:	Pb. 9096, Grønland 0133 Oslo	Epost:	post@politilederen.no
		Web:	www.politilederen.no

” I byene varsles tingretten som hovedregel av begravelsesbyråene som en del av den tjenesten de etterlatte betaler for. I slik tilfeller faller veiledningsaspektet overfor de etterlatte bort. På mindre steder antas det at lensmannsetaten fortsatt har en reell oppgave overfor de etterlatte. En lovendring med sikte på at alle dødsfall skal meldes direkte til tingretten, vil derfor innebære et dårligere tilbud til publikum.”

For å sikre publikum et godt tilbud, ble publikum gjennom endring i Skiftel § 12 a gitt valgadgang mellom politi- og lensmannsetaten og tingretten.

En del av begrunnelsen for at ”politimodellen” ble valgt, var at modellen ” ..er en videreføring av lensmannstradisjonen, som har sterk posisjon i Norge.” Nettopp kombinasjonen av sivile saker og politigjøremaal bidrar til en bred kontaktflate mellom myndigheter og publikum”.

NOU 2007: 16 Ny skiftelovgivning

Utvalget nevner i gjennomgangen av gjeldende rett to viktige momenter:

For det første at dødsfallsbehandlingen er prinsipielt forskjellig fra de oppgaver domstolene har etter at dødsbo er overtatt til offentlig skifte pkt 3.2 s 44 flg.

For det andre påpeker utvalget endringen i form av økt delegasjon av oppgaver i skiftebehandlinga fra dommere til saksbehandlere. Dette gjelder særlig i tiden fra dødsfallsmelding til dødsboets skjebne er avklart. Her fremgår det :

”Tingretten har i dag et saksbehandlerkorps som er meget godt kvalifisert til å utføre disse oppgavene, som blant annet innebærer veiledning overfor loddeiere og andre, samt å ta stilling til en lang rekke rent juridiske spørsmål i denne fasen. Her skjer det i mange tilfeller konsultasjon med en av rettens dommere, idet spørsmål som oppstår ofte reiser tvilsomme juridiske spørsmål.”

Praksis ved lensmannskontor og politistasjoner med sivile gjøremål

Praksis i distriktene er at lensmannen mottar melding om dødsfall fra slektinger, sykehus/institusjon eller begravelsesbyrå. Lensmannen får dødsattesten for alle som er død med bosted i distriktet. Lensmannen vil med grunnlag i sin lokalkunnskap undersøke slektskapsforholdene til avdøde. De økonomiske forhold belyses også.

Etter at opplysningene er samlet, videresendes disse til tingretten ihht rundskriv G-89/86 Lensmannen melder dødsfallet til folkeregister, kirkegårdsmyndigheter og til NAV (trygdekontor).

Vurderinger og konklusjon fra Norges Politilederlag

NPL støtter utvalget i konklusjonen om at ”grunntrekkene i gjeldende rett” mht domstolens rolle ved dødsfalls- og bobehandling bør videreføres (pkt 6.3). NPL går følgelig mot den betydelige endring det ville medført dersom publikum ikke lenger skulle kunne henvende seg til politi- og lensmannsetaten i forbindelse med dødsfallsbehandlingen.

NPL mener utvalget på dette punktet ikke i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til den praktiske virkelighet, verken for publikum, for tingretten eller for politi- og lensmannsetaten. Publikum utenfor de større byene har et relativt fjernt forhold til tingretten,- både saklig og geografisk. Etter reduksjonen til totalt 66 førsteinstans domstoler er det fylker som kun har et par tingretter, mens de fortsatt har lokale lensmannskontor i de enkelte kommuner. For publikum utenom de aller største byene er det lensmannskontoret og eventuelt politistasjonen som fremstår som stedet man oppsøker for å få hjelp i forbindelse med dødsfall. At publikum da skulle henvises til å ta en fridag for å reise til nærmeste tingrett, vil innebære økte kostnader for publikum og redusert service. Dette er ikke nevnt i utvalgets konsekvensutredning (pkt 20.3.2.)

Den generelle utvikling innenfor rettspleien går som nevnt av utvalget i retning av at domstolene organiseres med tanke på ”kjernevirksomheten” i form av tvisteløsning og

rettslige avgjørelser utført av juridisk utdannede dommere. Utvalget påpeker videre at antall dødsfall som skiftes offentlig har vært i betydelig tilbakegang (pkt 6.2) Det er ikke utarbeidet noen oversikt som viser hvor stor andel av de samlede dødsfall som går over til offentlig skifte, men det er grunn til å anta at ”avviket” er betydelig. Domstolens befatning med booppjøret etter dødsfallsbehandlingen skal følgelig ikke overdrives. Enda mindre gjelder dette dommerens befatning med booppjørene.

Arbeidet med dødsfallsmeldinger består i innsamling av relevante faktaopplysninger. NPL mener det er god grunn for å påstå at politi- og lensmannsetatens personale er særlig trent til denne type informasjonsinnhenting, at personalet med sin lokalkunnskap har særlig forutsetning for å utføre arbeidet hensynsfullt og effektivt samt at personalet også er trent til å formidle disse opplysningene videre til rett myndighet på en adekvat måte.

Hva angår politi og lensmannsetatens personale er de også vel vant med å veilede publikum (pkt 7.3). På samme måte som domstolens personale vil politi- og lensmannsetatens personale konferere med eller henvise til rette vedkommende ved domstolen dersom spørsmålene fra publikum gjør det nødvendig.

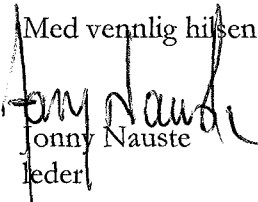
Utvalget har i liten grad trukket frem det ”dynamiske” samarbeid som ofte foregår mellom politi- og lensmannsetaten på den ene siden og domstolen på den andre innenfor også andre rettsområder. Særlig kan her henvises til etatens namsgjøremål. Utvalgets argumenter om uklar og uheldig ansvarsfordeling (pkt 7.2) synes således i betydelig grad overdrevet. I alle fall for politi- og lensmannsetaten er rollefordelingen rimelig klar og eventuelle uklarheter løses etter konferanse med domstolen.

Utvalget har i liten grad sett på den kommunikasjonsutvikling som foregår innenfor politi- og lensmannsetaten. Overføring av data er allerede gjennomført innenfor straffesaksbehandlingen og det er bare et tidsspørsmål før det også er opprettet tilsvarende kontakt innenfor tvang, gjeldsordning, forlik og dødsfall etc.

De hensyn utvalget fremhever i kap 7 er på ingen måte vektige nok til å oppveie reduksjonen av servicetilbudet overfor publikum. Dette hensynet var avgjørende for få år tilbake jfr Ot. prp nr 43 (2003-2004).

Det er nok Reinskou – utredningen som klarest har formulert de ulike hensyn som skal avveies. For NPL er det viktigste hensyn at den effekten politi- og lensmannsetaten har av dødsfallsbehandlingen opp mot etatens øvrige oppgaver vil gå tapt. Uten en god og bred kontaktflate mot publikum og lokalsamfunnet vil etatens muligheter til å utføre primæroppgavene reduseres betraktelig.

Hva angår de øvrige elementer i utvalgets forslag vil NPL støtte disse. Ikke minst vil vi fremheve behovet for revisjon av lovstrukturen som foreslått,- at regelverket gjøres tilgjengelig, forståelig og fleksibelt for publikum.

Med vennlig hilsen

Jonny Nauste
leder